

XIKOL QUYON ZOTINI KELIB CHIQISHI, XUSUSIYATLARI VA YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI

Imomaliyev Shohruxbek Abdunosir o'g'li

*Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalari instituti
"Chorvachilik va veterinariya meditsinasi" kafedrasida assistenti*

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot quyonlarda keng tarqalgan Xikol quyon zoti kelib chiqishini, iqlimga moslashuvchanligi, yetishtirish va parvarishlash, mahsuldorligi va iqtisodiy samaradorligini o'rganadi. Andijon viloyatida olib borilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, Xikol quyon zotini mahsuldorligini sezilarli darajada ko'paytirish, quyon go'shti ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi.

Kalit so'zlar: Xikol quyon zoti, genetik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi, iqtisodiy samaradorligi, mahsuldorlik.

Аннотация: Данное исследование посвящено изучению происхождения широко распространённой породы кроликов Хиколь, её адаптации к климатическим условиям, технологии разведения и содержания, продуктивности и экономической эффективности. Согласно результатам исследования, проведённого в Андижанской области, повышение продуктивности породы Хиколь способствует значительному увеличению эффективности производства кроличьего мяса.

Ключевые слова: порода кроликов Хиколь, генетические особенности, технология разведения, экономическая эффективность, продуктивность.

Annotation: This study explores the origin of the widely distributed Hicol rabbit breed, its adaptability to climatic conditions, breeding and management technologies, productivity, and economic efficiency. According to the results of research conducted in the Andijan region, increasing the productivity of the Hicol rabbit breed significantly enhances the efficiency of rabbit meat production.

Keywords: Hicol rabbit breed, genetic characteristics, breeding technology, economic efficiency, productivity.

KIRISH

Xikol zotining kelib chiqishi. Xikol quyon zoti Frantsiyada 1913-yilda yetishtirilgan bo'lib, asosan Kaliforniya va Yangi Zelandiya oq quyon zotlarini chatishtirish natijasida olingan. Maqsad yuqori sifatli go'sht olish va tez yetilish xususiyatlarini yaxshilash bo'lgan. Xikol zotining yuqori ozuqaviy qiymatga ega bo'lishi va nasl berish qobiliyatining kuchliligi uni iqtisodiy jihatdan foydali chorvachilik tarmog'iga aylantirgan.

Xikol quyon zoti sanoat chorvachiligida yuqori mahsuldorligi bilan ajralib turadi. Ular asosan go'sht yetishtirish maqsadida parvarish qilinadi va tez o'sishi, go'sht sifatining yuqoriligi bilan qimmatli hisoblanadi. Ushbu maqolada Xikol quyon zotining kelib chiqishi, tashqi va genetik xususiyatlari, yetishtirish texnologiyasi va iqtisodiy ahamiyati haqida ilmiy asoslangan ma'lumotlar beriladi.

Tashqi va genetik xususiyatlari. Xikol quyonlari oʻrtacha 4,5–5,5 kg vaznga ega boʻlib, tanasi ixcham, muskullari yaxshi rivojlangan boʻladi. Jun qoplami oq, yumshoq va qalin. Ularning terisi ham sanoatda yuqori baholanadi. Xikol zotining goʻsht hosildorligi 60–65% ni tashkil etadi, bu esa ularning goʻsht ishlab chiqarish uchun qulayligini koʻrsatadi. Bundan tashqari, bu zot tez yetilish va koʻpayish qobiliyatiga ega boʻlib, bir urgʻochi quyon yilliga 7–8 marta nasl berishi mumkin.

Xikol quyonlarini yetishtirish va parvarishlash Ushbu zotdagi quyonlarni boqishda ularning maxsus oziqlantirish rejimiga rioya qilish muhimdir. Ratsion tarkibida protein, vitamin va minerallarga boy yemlar boʻlishi lozim. Shuningdek, quyonlar uchun sanitariya va gigiyena sharoitlarini taʼminlash kasalliklarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ularni qafaslarda yoki maxsus fermalarda saqlash mumkin. Optimal harorat rejimi 15–20°C boʻlib, yaxshi shamollatilgan va quruq joylar quyonlar uchun ideal hisoblanadi. Urgʻochi quyonlar 3-4 oyda jinsiy yetiladi va urugʻlantirishga tayyor holga keladi. Ona quyonlar xar 30 kunda 8 tadan 12 tagacha bolalaydi. Ona quyon va bolasini bir oy birga boqiladi va bir oydan keyin ajratiladi, va ajratilgan bolalarni yana 2-3 oy boqilsa vazni 1000-1600gramgacha tayyor yetilgan quyonlar holatiga keladi. Undan koʻproq yani 4-5 oy boqilsa 5kg gacha sof quyon goʻshtini olish mumkin. Ona quyonlarni 15-20 kun dam oldirib yana urugʻlantirsak 28-30 kunda 8-12 tagacha nasl beradi. Shunday qilib quyonlar bir yilda 6-7 martagacha bolalaydi. Oʻrtacha hisobda bitta Xikol zotli ona quyon 10ta bolalaydi va bolari bir oydan keyin ajratilib alohida boqiladi. 2-3 oyda bolari 1,6kg vaznga ega boʻladi. Bir kilo quyon goʻshtimiz hozirgi kunda oʻrtacha 50000 ming soʻm hisoblanadi. Bundan tashqari bitta quyonimiz 3 oyda 10 taga koʻpayadi,

Xikol zotining iqtisodiy samaradorligi Xikol quyonlari tez oʻsishi, oziq-ovqatni yaxshi oʻzlashtirishi va yuqori goʻsht hosildorligi bilan iqtisodiy jihatdan foydali hisoblanadi. Quyon goʻshti bozorida talab yuqori boʻlib, u parhez mahsulot sifatida qadrlanadi. Shuningdek, ularning terisi ham yengil sanoatda keng qoʻllaniladi. Xikol zotining ozuqaviy samaradorligi boshqa quyon zotlariga nisbatan yuqori boʻlib, bir kilogramm oʻsish uchun nisbatan kam yem sarf etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xikol quyon zotini yetishtirish go'sht yetishtirish sanoati uchun istiqbolli yo'nalishlardan biridir. Ularning yuqori mahsuldorligi, tez yetilishi va oson parvarishlanishi iqtisodiy jihatdan samarali bo'lishiga sabab bo'ladi. Ushbu zotni keng miqyosda yetishtirish va uning samaradorligini oshirish uchun ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va oziqlantirish tizimini yanada takomillashtirish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. U.Sh.Ballasov, Sh.Q.Mamatimov Quyunchilik boqish, parvarishlash, ko'paytirish va davolash bo'yicha tafsiyalar. Toshkent-2016.
2. B.A.Elmirodov, A.K.Turdiyev, N.Nabiyev Quyunchilik Monogirafiya Samarqand-2018
- 3 Ruziev R.I., Yuldashev D.K., Xidirov K.I. va boshqalar. Quyonlarni saqlash, oziqlantirish va naslchilik ishlari.Toshkent. "Fan ziyoesi" 2023 y.150 b.
4. Kalugin Yu.A. Quyonlar organizmida ozuqalar so'rilishi va xazmlanishi Quyunchilik va mo'ynachilik j.- 2009 – №4 – 31-30 b.
5. <https://agro-olam.uz/quyonning-biologik-hususiyatlari>
6. Джуманов С. М., Шохрух И. СИГРИЛАРДА ВАСХАДОН ЧИҚИШИ САБАБЛАРИ, ДАВОЛАШ ВА OLDINI OLIH //ВЕСТНИК ВЕТЕРИНАРИИ И ЖИВОТНОВОДСТВА. – 2023. – Т. 3. – №. 1.
7. Shohruh I. et al. Serquyosh o 'Ikamizda sovuq suvli yopiq suv ta'minoti qurilmasi baliqchiligini tashkil etish //Science Promotion. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 943-950.
8. Shohruh I. et al. Yopiq suv ta'minoti qurilmalarida baliqlarni oziqlantirish //Science Promotion. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 886-897.